

Datum

28 januari 2020

Geachte heer, mevrouw,

Aan het eerder ingediende uitvoerige commentaar van mijn Amsterdamse collega Marco Loos zou ik graag het volgende willen toevoegen.

Bij het lezen van het wetsvoorstel en van bijbehorende memorie van toelichting viel mij op dat weinig aandacht is besteed aan de manier waarop de regelgeving ter omzetting van deze richtlijnen, met inachtneming van het vereiste niveau van consumentenbescherming, reeds gestelde duurzaamheidsdoelstellingen zou kunnen dienen. Zo wordt bijvoorbeeld niet gerefereerd aan het Rijksbrede programma voor een circulaire economie (2016).¹ Duurzaamheid is weliswaar geen doelstelling van de richtlijnen op zich maar hun impact op en potentiële bijdrage aan de overgang van een lineaire naar een circulaire economie is onmiskenbaar groot. Zij wordt ook onderkend in overweging 32 van de considerans bij de Richtlijn verkoop van goederen.

De enige verwijzing naar de circulaire economie en naar overweging 32 is te vinden op p. 23 van de memorie van toelichting: “*zorgen voor duurzame zaken is belangrijk om tot meer duurzame consumptiepatronen en een kringloopeconomie te komen.*” Helaas maakt de memorie van toelichting verder niet duidelijk op welke wijze een dergelijke verduurzaming kan worden bewerkstelligd door middel van deze regeling en de bij de omzetting van de richtlijnen gemaakte keuzes. Zo wordt er gewezen op het feit dat herstel vaak de meest duurzame remedie is maar niet stilgestaan bij de manier waarop herstel mogelijk kan worden bevorderd. Wellicht zou de memorie van toelichting hier nader op in kunnen gaan ten behoeve van de parlementaire debatten maar ook ten behoeve van de rechtspraktijk die zich in de toekomst van deze regels zal bedienen.

Het verdient aanbeveling om bij deze omzetting, ondanks de tijdsdruk, kritisch naar het bestaande garantiestelsel te kijken in het licht van de verduurzaming. Hoe worden consumentenbeschermings- en duurzaamheidsdoelstellingen gecombineerd binnen de (consumenten)koopregeling? Vormt het huidige stelsel (lange aansprakelijkheidsperiode samen met een klachtplicht en een éénjarige bewijslastomkering) de optimale afstemming van beide doelstellingen? Zo ja, wat is hier verder bij nodig?

Bij de uitleg van verschillende open normen zou duurzaamheid een belangrijke, in de parlementaire geschiedenis nader te onderstrepen rol kunnen spelen, bijvoorbeeld bij de vraag

¹ Op p. 69 wordt bijvoorbeeld aangegeven dat reparatie van defecte producten wordt gestimuleerd.

wat een “redelijke termijn” is voor het verschaffen van updates (art. 7:50a lid 3 ontwerp-BW)² en de vraag in welke “uitzonderlijke gevallen” de consument om een bijdrage voor reparatie of vervanging mag worden gevraagd (zie de toelichting bij art. 7:21 lid 4 ontwerp-BW op p. 32 van de memorie van toelichting). Zou reparatie door een gebrek aan reserveonderdelen of de onmogelijkheid het product te demonteren niet beschikbaar zijn, dan zouden de kosten van vervanging niet (deels) op de consument mogen worden afgewenteld. Dat duurzaamheid een objectief criterium vormt voor de beoordeling van de conformiteit van goederen, en de ratio achter dit criterium (overweging 32 van de considerans) kunnen wellicht nader wordt geaccentueerd in de memorie van toelichting bij het nieuwe lid 2 (onderdeel d) van art. 7:18 ontwerp-BW.

Zou ons stelsel beide doelstellingen niet optimaal combineren, dan rijst de vraag welke aanpassingen er wenselijk zijn en, niet onbelangrijk, binnen de grenzen van de door deze richtlijnen beoogde harmonisatie toegestaan?

Dat niet gekozen is voor een tweejarige bewijslastomkering, is verdedigbaar gelet op de bestaande langere aansprakelijkheidsperiode. De vraag rijst evenwel of die langere aansprakelijkheidsperiode steeds de bescherming biedt die zij beoogt te bieden. De consument wordt vaak tegengeworpen dat gangbare slijtage het gebrek verklaart en de normale levensduur is lang niet altijd de gehanteerde maatstaf (als deze levensduur al vaststaat). Een tweejarige bewijslastomkering zou de consument extra bescherming bieden. Ook komt zij naar verwachting duurzaamheidsdoelstellingen ten goede, doordat producten zo worden ontworpen dat zij bij normaal gebruik in ieder geval twee jaar probleemloos functioneren. Commerciële garanties worden hierdoor ook minder interessant, hetgeen de problematiek van de handhaving van de (nieuwe) regelgeving omtrent die garanties doet verminderen.

Indachtig de lastenverzwaring die als verklaring wordt aangedragen voor het vasthouden aan één jaar bewijslastomkering zou, zoals Loos aangeeft, ervoor kunnen worden gekozen om de aansprakelijkheidsperiode terug te brengen tot twee jaar. Dit is in Frankrijk al enige tijd het uitgangspunt: een wettelijke garantieperiode van twee jaar. De klachtplicht die rust op de consument zou dan ook kunnen worden afgeschaft (waarbij op dit punt eenvormigheid binnen de regeling wordt bereikt).

Het laten ingaan van een nieuwe garantietermijn bij herstel en/of vervanging inclusief de bewijslastomkering vormt ook een in andere lidstaten beproefde methode om duurzaamheid te bevorderen.

De omzetting van deze richtlijnen vormt, ondanks de beperkte ruimte die zij bieden om afwijkende regels te bepalen,³ een uitgelezen kans om ons consumentenkooprecht waar mogelijk af te stemmen op de geprogrammeerde overgang naar een circulaire economie.

Met vriendelijke groet,

Charlotte Pavillon,
Hoogleraar privaatrecht, in het bijzonder consumentenrecht,
Rijksuniversiteit Groningen

² Ik verwijs hierbij graag naar de bevindingen en opmerkingen van Marco Loos.

³ Ik ben mij ervan bewust dat het recht op herstel niet voorop wordt gesteld in de richtlijn, hoewel de repareerbaarheid van goederen als een belangrijke voorwaarde voor verduurzaming wordt beschouwd.